

Na osnovu člana 315. tačka 3. Ustava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,
Predsedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije izdaje

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O RATIFIKACIJI
KONVENCIJE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE
RADA BR. 162. O BEZBEDNOSTI PRILIKOM
KORIŠĆENJA AZBESTA

Proglašava se Zakon o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 162 o bezbednosti prilikom korišćenja azbesta, koji je usvojila Skupština SFRJ, na sednici Veća republika i pokrajina od 3. februara 1989. godine i na sednici Saveznog veća od 15. marta 1989. godine.

P br. 942
15. marta 1989. godine
Beograd

Potpredsednik Skupštine SFRJ,
Spasoje Medenica, s.r.

Predsednik Predsedništva SFRJ
Raif Dizdarević, s.r.

ZAKON
O RATIFIKACIJI KONVENCIJE
MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE
RADA BR. 162 O BEZBEDNOSTI
PRILIKOM KORIŠĆENJA AZBESTA

(Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori br. 4/89)

Osnovni tekst na snazi od 01/04/1989., u primeni od 01/01/1991.

Član 1.

Ratifikuje se Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 162 o bezbednosti prilikom korišćenja azbesta, potpisana 26. juna 1986 godine u Ženevi, u originalu na engleskom i francuskom jeziku.

Član 2.

Tekst Konvencije u originalu na engleskom^[1] i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi:

KONVENCIJA O BEZBEDNOSTI PRILIKOM KORIŠĆENJA AZBESTA

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvao Administrativni upravni savet Međunarodnog biroa rada, sastala se 4. juna 1986. godine na sedamdeset drugom zasedanju, imajući u vidu odgovarajuće konvencije i preporuke o radu, posebno Konvenciju i preporuku o profesionalnom radu, 1974, Konvenciju i preporuku o radnoj sredini (zagađenost vazduha, buka, vibracije) 1977, Konvenciju i preporuku o bezbednosti i zdravlju radnika, 1981, Konvenciju i preporuku o zdravstvenim službama na radnom mestu 1985 revidiranu listu profesionalnih oboljenja iz 1980, koja je priložena Konvenciji o davanjima u slučaju povreda na radu i profesionalnih oboljenja, 1964, kao i Zbirku praktičnih direktiva o bezbednosti prilikom korišćenja azbesta, koju je objavio Međunarodni biro rada 1984 kojima se ustanovljavaju principi nacionalne politike i delovanja na nacionalnom nivou.

Nakon odluke da se usvoje razni predlozi koji se odnose na bezbednost prilikom korišćenja azbesta (četvrta tačka dnevnog reda zasedanja),

Nakon odluke da ovi predlozi dobiju oblik međunarodne konvencije,

Usvaja, dvadeset četvrtog juna hiljadu devet stotina osamdeset i šeste godine, konvenciju (u daljem tekstu: Konvencija o azbestu, 1986).

DEO I

OBLAST PRIMENE I DEFINICIJE

Član 1.

1. Ova konvencija se primenjuje na sve delatnosti u kojima su radnici, na radnom mestu, izloženi dejstvu azbesta.

2. Članicama koja ratifikuje ovu konvenciju može da, nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika i na osnovu procene opasnosti po zdravlje, kao i mera bezbednosti koje se primenjuju, isključi posebne grane privredne delatnosti od primene nekih odredbi konvencije kada se uveri da njihova primena na ove grane ili ova preduzeća nije neophodna.

3. Kad odluči o isključivanju posebnih grana privredne delatnosti ili posebnih preduzeća, nadležni organ mora da vodi računa o učestalosti, trajanju i stepenu izloženosti, kao i vrsti posla i radnim uslovima.

Član 2.

U cilju ove konvencije

- a) termin "azbest" odnosi se na vlaknasti oblik mineralnih silikata koji pripadaju metamorfnim stenama iz grupe serpentina, to jest krizotil (beli azbest) i iz grupe amfibola, to jest aktinolit, amozit (mrk azbest, cummingtonite – grunerit), antofilit, krokidolit (plavi azbest), tremolit ili bilo koja mešavina koja sadrži jedan ili više ovih minerala,
- b) termin "azbestna prašina" odnosi se na čestice azbesta koje lebde u vazduhu ili nataložene azbestne čestice koja mogu da se nađu u vazduhu, na radnom mestu,
- c) termin "azbestna prašina koja lebdi u vazduhu" odnosi se, radi merenja, na čestice prašine izmerene pomoću gravimetrijske procene ili druge slične metode,
- d) termin azbestna vlakna koja se mogu udisati odnosi se na vlakna čiji je prečnik manji od 3 mikrometra i odnos dužina – prečnika veći od 3 l. Samo vlakna duža od 5 mikrometara biće uzeta u obzir radi merenja,
- e) termin "izloženost azbestu" odnosi se na činjenicu da je lice, na radnom mestu, izloženo azbestnim vlaknima koja se mogu udisati ili azbestnoj prašini koja lebdi u vazduhu, bilo da ona potiču od azbesta ili minerala, materijala ili proizvoda koji sadrže azbest,
- f) termin "radnici" uključuje članove proizvodnih zadruga,
- g) termin "predstavnici radnika" odnosi se na predstavnike radnika kojima je priznato takvo svojstvo u nacionalnim zakonima ili praksi, u skladu s Konvencijom o radničkim predstavnicima, 1971.

DEO II

OPŠTI PRINCIPI

Član 3.

1. Nacionalnim zakonodavstvom mora da se propišu mere kojima bi se sprečile i kontrolisale opasnosti za zdravlje usled profesionalne izloženosti azbestu i radnici zaštitili od ovih opasnosti.

2. Nacionalno zakonodavstvo, koje je usvojeno u skladu sa stavom 1. ovog člana, mora se povremeno preispitivati u svetlu tehničkih napredaka i razvoja naučne misli.

3. Nadležni organ može privremeno da odobri nepridržavanje mera koje su propisane na osnovu stava 1. ovog člana, pod uslovima i u rokovima koji treba da se utvrde nakon konsultovanja na najrepresentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika.

4. Kad odobrava nepridržavanja u skladu sa stavom 3. ovog člana, nadležni organ mora da povede računa o tome da se preduzmu sve neophodne mere za zaštitu zdravlja radnika.

Član 4.

Nadležni organ mora da konsultuje najrepresentativnije zainteresovane organizacije poslodavaca i radnika o merama koje treba da se preduzmu da bi odredbe ove konvencije stupile na snagu.

Član 5.

1. Primena zakona usvojenih u skladu s [članom 3.](#) ove konvencije mora se obezbediti zadovoljavajućim i odgovarajućim sistemom inspekcije.

2. Nacionalnim zakonodavstvom mora da se predvide naophodne mere koje obuhvataju primenu odgovarajućih sankcija da bi se obezbedilo istinsko sprovođenje i poštovanje odredaba ove konvencije.

Član 6.

1. Poslodavci moraju da budu odgovorni za primenu propisanih mera.

2. Kad dva poslodavca ili više poslodavaca istovremeno rade u istom radnom prostoru, moraju međusobno da sarađuju radi primene propisanih mera, ne isključujući odgovornost svakog od ovih za zdravlje i bezbednost radnika koje zapošljavaju. Nadležni organ mora da propiše opšte modalitete ove saradnje kad je to potrebno.

3. Poslodavci moraju, u saradnji sa službama medicine rada i službama zaštite na radu i nakon konsultovanja sa zainteresovanim predstavnicima radnika, da pripreme procedure kojih se treba pridržavati u hitnih slučajevima.

Član 7.

Radnici moraju, u granicama svoje odgovornosti, da poštuju propisana uputstva o bezbednosti i higijeni, čiji je cilj sprečavanje i kontrola opasnosti za zdravlje zbog profesionalne izloženosti azbestu, kao i zaštita radnika od tih bolesti.

Član 8.

Poslodavci i radnici li njihovi predstavnici moraju što tešnje saradivati, na svim nivoima u preduzeću, radi primene mera koje su propisane u skladu sa ovom konvencijom.

DEO III

PREVENTIVNE I MERE ZAŠTITE

Član 9.

Nacionalnim zakonodavstvom usvojenim u skladu s [članom 3.](#) ove konvencije mora se predvideti da se izloženost azbestu spreči ili kontrološe jednom merom ili sa više sledećih mera:

- a) da rad kojim radnik može da bude izložen azbestu obavezno podleže odredbama koje sadrže stručne preventivne mere i adekvatne metode rada, pre svega higijenu na radnom mestu,
- b) da se donesu specijalni propisi i postupci, uključujući i dozvole, za korišćenje azbesta ili nekih vrsta azbesta ili izvesnih proizvoda koji sadrže azbest ili za neke postupke u toku rada.

Član 10.

Tamo gde je potrebno da se zaštiti zdravlje radnika i kad je to tehnički ostvarljivo, nacionalnim zakonodavstvom mora da se predvidi jedna mera ili više sledećih mera:

- a) da se uvek kad je to moguće azbest ili neke vrste azbesta ili neki proizvodi koji sadrže azbest zamene drugim materijalima ili proizvodima ili da se koriste alternativne tehnologije koje su nadležni organi naučno verifikovali kao bezopasne ili manje štetne,
- b) da se potpuno ili delimično zabrani korišćenje azbesta ili nekih vrsta azbesta ili nekih proizvoda koji sadrže azbest prilikom nekih postupaka u radu.

Član 11.

1. Korišćenje krokidolita i proizvoda koji sadrže ovo vlakno mora biti zabranjeno.

2. Nadležni organ mora da bude ovlašćen da, nakon konsultovanja sa najrepresentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, odobrava odstupanje od zabrane predviđene stavom 1. ovog člana kada zamena nije primerena i praktično ostvarljiva, pod uslovom da se preduzmu sve mere kojima bi se obezbedilo da zdravlje radnika ne bude ugroženo.

Član 12.

1. Razmekšavanje azbesta, bez obzira na njegov oblik, mora da bude zabranjeno.
2. Nadležni organ mora da bude ovlašćen da, nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, odobrava odstupanje od zabrane predviđene u stavu 1. ovog člana, kad metode zamene nisu primerene i praktično ostvarljive, pod uslovom da se preduzmu mere kojima bi se obezbedilo da zdravlje radnika ne bude ugroženo.

Član 13.

Nacionalnim zakonodavstvom mora da se predvidi obaveza poslodavca da obavesti nadležni organ, prema modalitetima i u meri koje on utvrdi, o onim vrstama poslova pod kojima se podrazumeva izloženost azbestu.

Član 14.

Proizvođači i snabdevači azbestom, kao i fabrikanti i dostavljači proizvoda koji sadrže azbest moraju biti odgovorni za odgovarajuće etiketiranje posuda i, kad je potrebno, proizvoda na jeziku i na način dostupan zainteresovanim radnicima i korisnicima, prema propisima koje utvrdi nadležni organ.

Član 15.

1. Nadležni organ mora da propiše granice do kojih radnici mogu da budu izloženi azbestu ili druge kriterijume za ocenjivanje radne sredine.
2. Granice izloženosti ili ostali kriterijumi izloženosti moraju da budu utvrđeni, revidirani i povremeno aktuelizovani u svetlosti tehnološkog napretka i razvoja tehnike i naučne misli.
3. U svim radnim sredinama u kojima su radnici izloženi azbestu poslodavac mora da preduzme sve odgovarajuće mere kako bi sprečio ili kontrolisao oslobađanje azbestne prašine u vazduhu, kako bi se uverio u poštovanje granica izloženosti ili drugih kriterijuma i kako bi se smanjila izloženost na dovoljno razuman i praktično ostvarljiv nivo.
4. Ako se merama preduzetim u skladu s primenom stava 3. ovog člana ne postigne izloženost azbestu u granicama dozvoljenog izlaganja ili ako te mere nisu u skladu sa drugim kriterijumima izloženosti koji su utvrđeni primenom paragrafa 1. ovog člana, poslodavac mora da obezbedi, održava i, ako je potrebno, zameni, bez troškova po radnike, odgovarajuću opremu za zaštitu disajnih organa i specijalna zaštitna odela za odgovarajuće slučajeve. Oprema za zaštitu disajnih organa mora da odgovara normama koje je utvrdio nadležni organ i da se koristi samo kao dodatna, privremena, hitna ili vanredna mera, a ne kao zamena za tehničku kontrolu.

Član 16.

Svaki poslodavac mora da utvrdi i sprovodi, pod svojom odgovornošću, praktične mere radi sprečavanja i kontrole izloženosti azbestu radnika koje zapošljava i njihove zaštite od opasnosti zbog izloženosti azbestu.

Član 17.

1. Rušenje instalacija ili objekata u kojima se nalaze azbestni lomljivi izolacioni materijali i uklanjanje azbesta iz zgrada ili objekata u kojima postoji mogućnost da se azbest rasprši u vazduhu mogu da preduzmu samo poslodavci ili preduzimači koje su nadležni organi proverili i ovlastili kao kvalifikovane za obavljanje takvih poslova, u skladu s odredbama ove konvencije.

2. Poslodavac ili preduzimač mora da, pre rušenja, izradi program rada sa specifikacijom mera koje treba da se preduzmu, pre svega onih koje se odnose na:

- a) obezbeđivanje neophodne zaštite radnika,
- b) ograničavanje širenja azbestne prašine u vazduhu,
- c) uklanjanje otpadaka koji u sebi sadrže azbest u skladu s [članom 19.](#) ove konvencije.

3. Radnici ili njihovi predstavnici moraju da budu konsultovani u pogledu programa iz stava 2. ovog člana.

Član 18.

1. Ako postoji mogućnost da lična odeća radnika bude kontaminirana azbestnom prašinom, poslodavac mora da, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i u konsultaciji s predstavnicima radnika, obezbedi odgovarajuću radnu odeću, koja ne sme da se iznosi iz radne sredine.

2. Nakon upotrebe, radna i specijalna zaštitna odeća mora se čistiti i njome se mora rukovati pod uslovima podvrgnutim kontroli u skladu sa zahtevima nadležnog organa, kako bi se sprečilo širenje azbestne prašine.

3. Nacionalnim zakonodavstvom mora da se zabrani nošenje kući radne i specijalne zaštitne odeće i individualne zaštitne opreme.

4. Radnicima koji su izloženi azbestu poslodavac mora da obezbedi na radnom mestu lavabo, kadu ili tuš, prema potrebi.

Član 19.

1. U skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, poslodavac mora da ukloni otpatke koji sadrže azbest, na način bezopasan za zdravlje zainteresovanih radnika,

uključujući i one koji rukuju azbestnim otpacima, i za zdravlje stanovnika koji žive u blizini preduzeća.

2. Nadležni organ i poslodavac moraju da preduzmu odgovarajuće mere kako bi se sprečilo opšte zagađivanje čovekove sredine azbestnom prašinom koja se širi iz radne sredine.

DEO IV

NADZOR RADNE SREDINE I ZDRAVSTVENOG STANJA RADNIKA

Član 20.

1. Gde je to potrebno radi zaštite zdravlja radnika, poslodavac mora da meri koncentraciju azbestne prašine u vazduhu na prostoru u kome se radi i da vrši nadzor nad izloženosti radnika azbestu u intervalima i prema metodama koje je utvrdio nadležni organ.

2. Zapisnici o nadzoru nad radnom sredinom i izloženosti radnika azbestu moraju se čuvati u periodu koji je propisao nadležni organ.

3. Ovi zapisnici moraju biti dostupni zainteresovanim radnicima, njihovim predstavnicima i inspekcijским službama.

4. Radnicima ili njihovim predstavnicima mora se garantovati pravo da zatraže vršenje nadzora nad radnom sredinom, kao i rezultate do kojih se tom prilikom došlo.

Član 21.

1. Radnici koji su izloženi ili su bili izloženi azbestu imaju pravo, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, na lekarske preglede koji su neophodni radi praćenja njihovog zdravstvenog stanja zbog profesionalnog rizika kome podležu i na dijagnozu profesionalnih oboljenja zbog izloženosti azbestu.

2. Praćenje zdravstvenog stanja radnika u vezi sa korišćenjem azbesta ne sme da utiče na visinu njihovih primanja, mora da bude besplatno i da se, koliko god je moguće, obavlja u radno vreme.

3. Radnici moraju na zadovoljavajući i odgovarajući način da budu obavešteni o rezultatima lekarskih pregleda i da svako dobije savet o svom zdravstvenom stanju u vezi sa svojim radom.

4. Ako se zbog zdravstvenih razloga ne savetuje stalan rad na mestu koje zahteva izlaganje azbestu, treba uložiti sve napore, shodno nacionalnoj praksi i uslovima, da se zainteresovanim radnicima obezbedi drugi način da zarade svoju platu.

5. Nadležni organ mora da izradi sistem notifikacije profesionalnih oboljenja prouzrokovanih azbestom.

DEO V

INFORMISANJE I OBRAZOVANJE

Član 22.

1. Nadležni organ mora, u konsultaciji i saradnji sa najreprezentativnijim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika, da preduzme odgovarajuće mere kako bi se unapredilo širenje informacija i saznanja svih zainteresovanih ljudi o opasnostima koje izlaganje azbestu ima po zdravlje ljudi, kao i o metodama preventive i kontrole.

2. Nadležni organ mora da vodi računa o pismenom ustanovljavanju politike i procedure koji se odnose na mere obrazovanja i povremenog obučavanja radnika o opasnostima od azbesta i metodama preventive i kontrole.

3. Poslodavac mora da vodi računa o tome da svi radnici koji su izloženi ili mogu biti izloženi azbestu budu informisani o opasnostima koje njihov posao ima za zdravlje i upoznati sa preventivnim merama i ispravnim metodama rada i da stiču kontinuirana znanja o tim pitanjima.

DEO VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23.

Formalne ratifikacije ove konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodnog bora rada, koji će ih registrovati.

Član 24.

1. Ova konvencija obavezuje samo one članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Ova konvencija stupa na snagu dvanaest meseci pošto generalni direktor registruje njenu ratifikaciju od dveju članica.

3. Nakon toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku članicu, dvanaest meseci od dana registracije njene ratifikacije.

Član 25.

1. Svaka članica koja je ratifikovala Konvenciju može da je otkaže po isteku perioda od deset godina od dana njenog inicijalnog stupanja na snagu dopisom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada koji ju je registrovao. Otkazivanje stupa na snagu tek godinu dana nakon registracije.

2. Svaka članica koja je ratifikovala Konvenciju, koja u roku od godinu dana od isteka perioda od deset godina koji je naveden u stavu 1. ovog člana, ne iskoristi mogućnost otkazivanja predviđenu ovim članom, vezuje se za novi period od deset godina, a nakon toga može da je otkaže po isteku svakog perioda od deset godina, pod uslovima predviđenim ovim članom.

Član 26.

1. Generalni direktor Međunarodne organizacije rada obavestiće sve članice Međunarodne organizacije rada o registraciji svih ratifikacija i otkazivanju koje će mu dostaviti članice Organizacije.

2. Obaveštavajući i članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije koja mu bude dostavljena, generalni direktor skrenuće pažnju svim članicama Organizacije na datum stupanja na snagu ove konvencije.

Član 27.

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada dostaviće generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, u skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, kompletna obaveštenja o svim ratifikacijama i svim otkazivanjima koja bude registrovao u skladu s prethodnim članovima.

Član 28.

Kad god bude smatrao neophodnim, Administrativni savet Međunarodnog biroa rada podneće Generalnoj konferenciji izveštaj o primeni ove konvencije i proučiti neophodnost stavljanja na dnevni red Konferencije pitanja njene potpune ili delimične revizije.

Član 29.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu konvenciju o potpunoj ili delimičnoj reviziji ove konvencije i ako nova konvencija ne nalaže drugačije.

a) ratifikacija od strane jedne članice nove konvencije kojom se vrši revizija ima za posledicu, bez obzira na [član 25](#), trenutno otkazivanje ove konvencije, pod uslovom da je nova konvencija kojom se vrši revizija stupila na snagu,

b) od dana stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju.

2. Ova konvencija ostaje u svakom slučaju na snazi u svom sadašnjem obliku – sadržini za one članice koje su je ratifikovale, a nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 30.

Tekstovi ove konvencije na francuskom i englesnom jeziku jednako su punovažni.

Ova konvencija je autentična u tekstu koji je, po svim propisima, usvojila Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada na sedamdeset drugom zasjedanju, održanom u Ženevi i okončanom 25. juna 1986. godine.

U potvrdu toga, dvadeset šestog juna 1986. godine – ovaj tekst potpisali su

Predsednik Konferencije,

Hugo Fernandez Faingold, s.r.

Generalni direktor Mađunarodnog biroa rada,

Francis Blanchard, s.r.

Član 3.

O sprovođenju ovog zakona staraće se savazni organ uprave nadležan za rad, zdravstvo i socijalnu politiku.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ" – Međunarodni ugovori, a primenjivaće se od 1. januara 1991. godine.

Napomena Eksperta

^[1] Tekst na engleskom jeziku nije prikazan.